

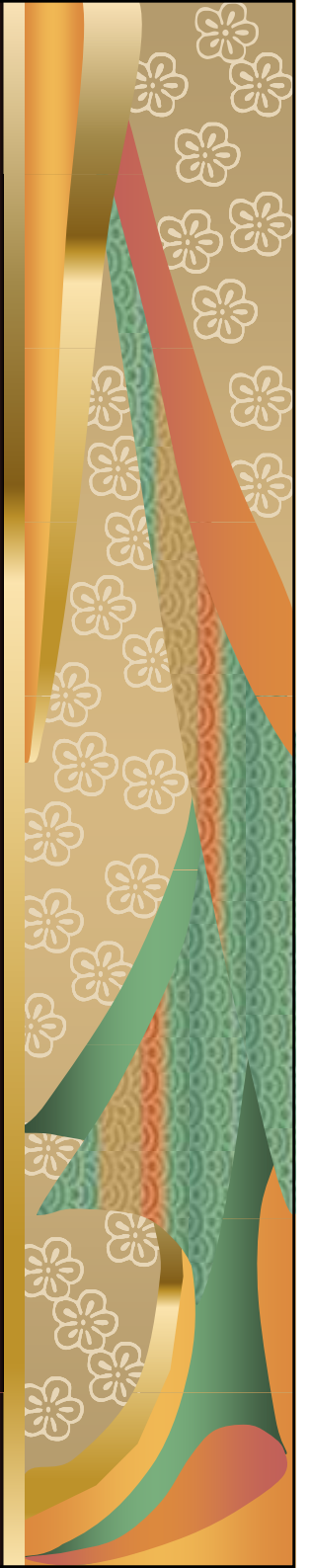
GENDER, ŽENSKÁ PRÁVA

obecné antropologické
zpracování

Nikola Hrubá

PřF MU

Ústav antropologie

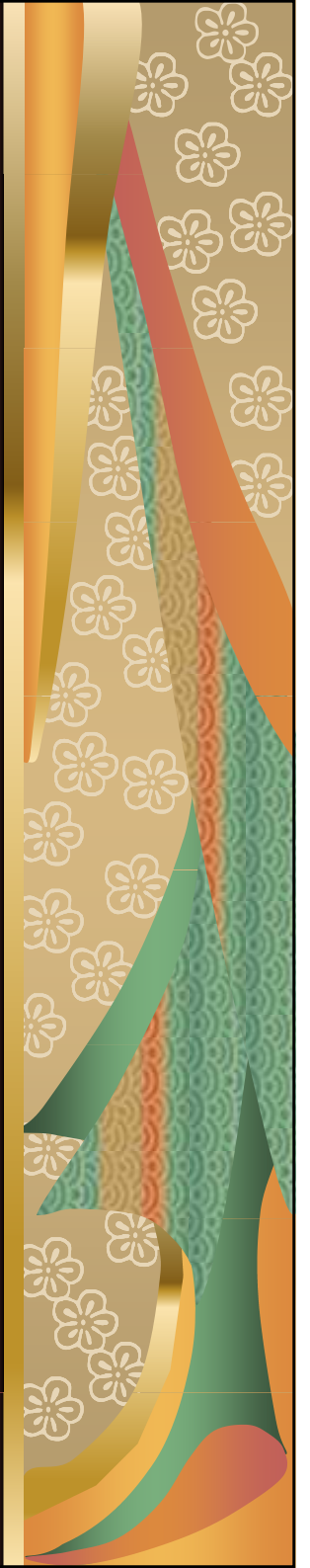

GENDER, ŽENSKÁ PRÁVA

 gender

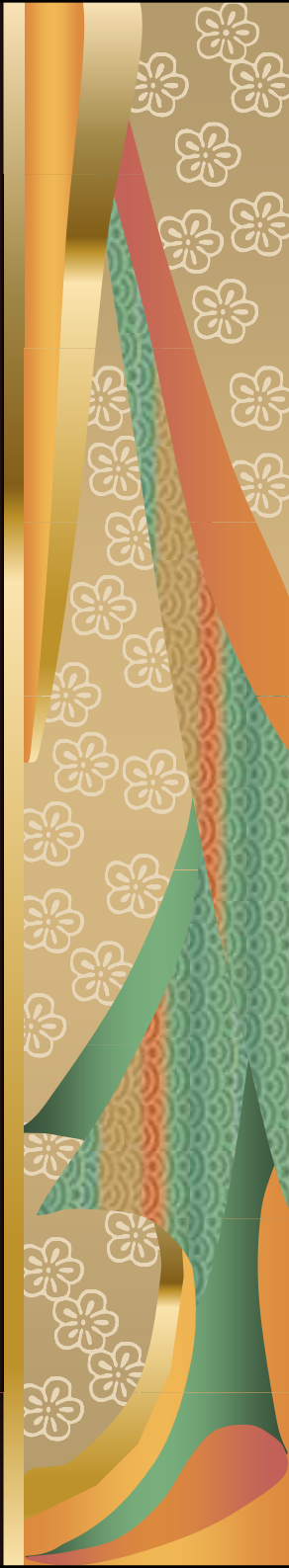
 ženská práva v historii

 současné problémy

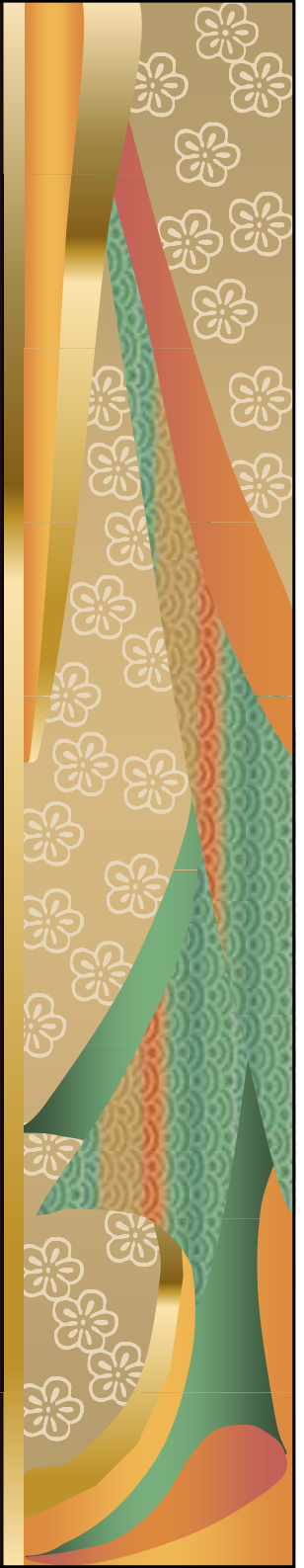
Význam slova gender

- z řečtiny = rod [džendr i gender]
- sociální kategorie zahrnující sociální a společensky podmíněné kulturní rozdíly, očekávání, předsudky a specifika v postavení mužů a žen
- Gender studies - sledují a interpretují rozdíly z hlediska mužů a žen v různých sociokulturních kontextech
- *„Gender ukazuje, že určení rolí, chování a norem vztahujících se k ženám a mužům je v různých společnostech, v různých obdobích či různých sociálních skupinách rozdílné. Jejich závaznost či determinace není tedy přirozeným, neměnným stavem, ale dočasným stupněm vývoje sociálních vztahů mezi muži a ženami“*

HISTORIE do neolitu

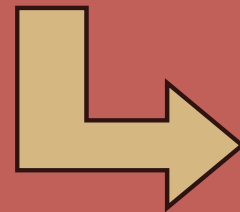
- žena zcela výsadní společenské postavení jakožto žena-matka, zakladatelka rodu
- nejmávanější a nejstarší žena v čele sociální jednotky
- nálezy četných předmětů dosvědčujících velký význam pravěkých žen ve společnosti
- úpadek spojován s rozvojem zemědělství-neolitickou revolucí (sociální změny, muž hlavním obstaravatelem potravy)

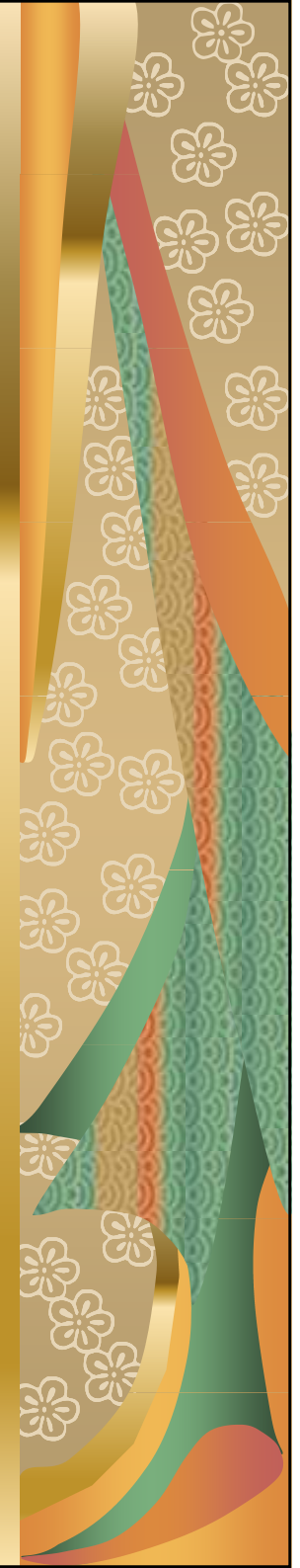
STAROVĚK

- patriarchální společnost
- podřízené postavení ženy ve většině civilizací
- výjimky v podobě žen, které dosáhly rovnocenného postavení

EGYPT-žena s mužem v každodenním životě naprosto rovnocenná!

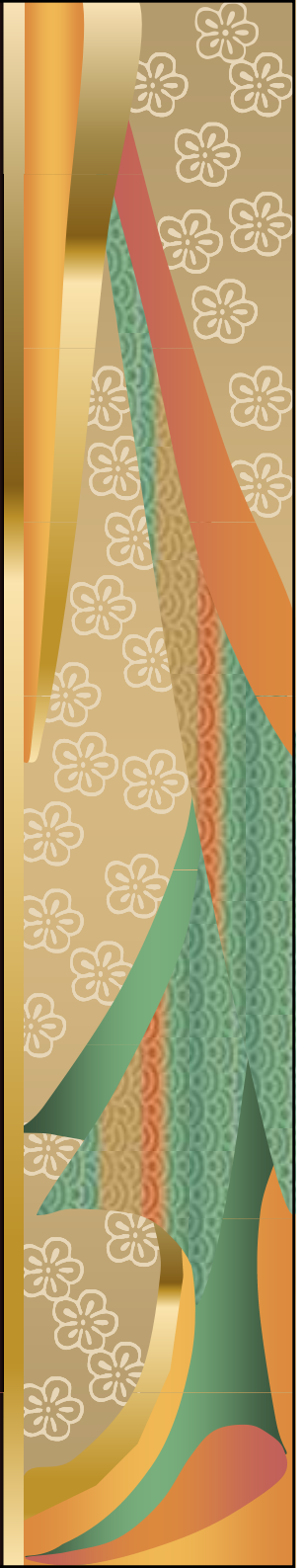
STŘEDOVĚK - Evropa

ranný (500-1050)

- žena znevýhodňována v dědických a právních záležitostech, nemohla spravovat majetek a odloučit se od manžela
- zákon z roku 501: ***Jestliže se žena oddělí od svého právoplatného muže, má být utopená v močále***

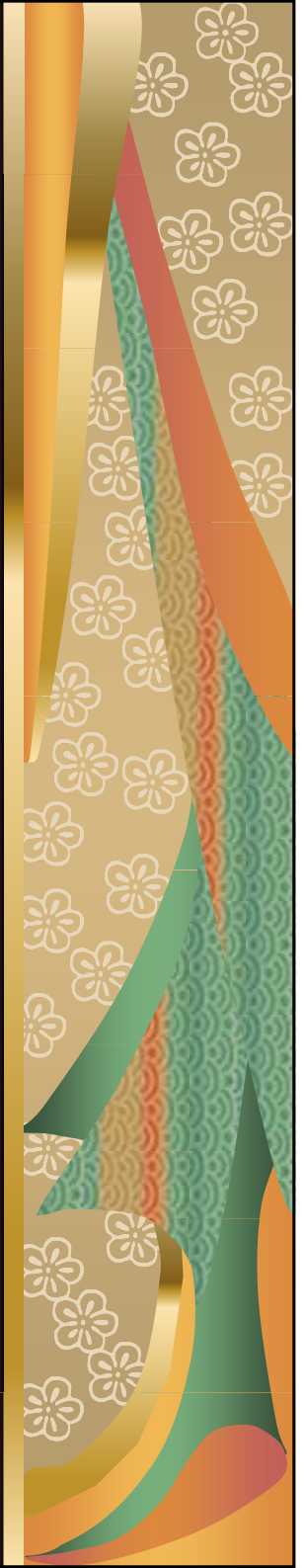
pozdní (1250-1500)

- nadále mužské poručnictví u soudu a ve finančních záležitostech
- ženy-obchodnice měly největší možnosti ***trhovkyně má stejná práva jako její muž, pouze nesmí majetek nebo dědictví prodat*** – Bavorská městská právní kniha
- ***matky mohly vykonávat poručnictví nad svými dětmi pouze v případě, že zemřelý manžel nestanovil v závěti jiného poručníka***

Renaissance (14.-18.stol.)

- změna společenského smýšlení - změna ve vnímání ženy
- ženy ztvárňovány umělci
- zakládají své spolky a samy tvoří – ženy vyšší společnosti

18. stol.

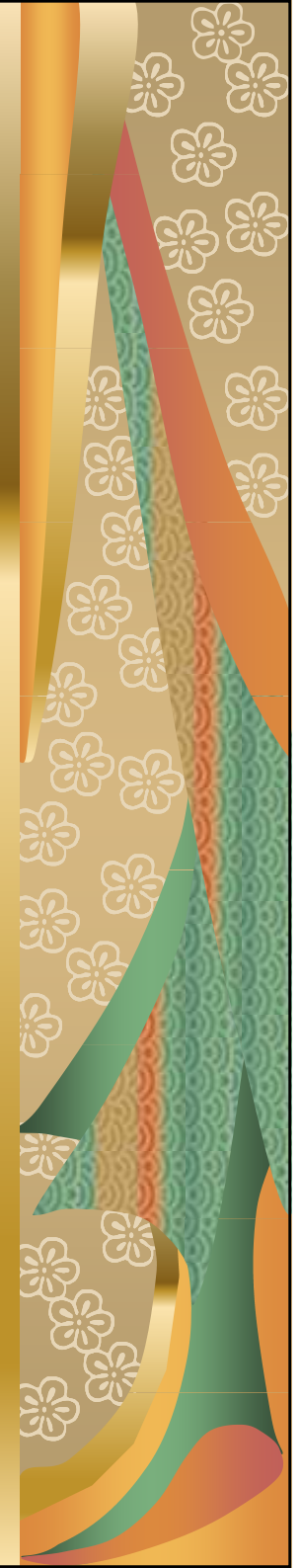
první zájem žen o otázku rovnoprávnosti: **Olympe de Gouges**

1791- **Deklarace práv ženy a občanky** → protest
proti **Deklaraci lidských práv** - zcela opomíjela ženy a
jejich práva

Jean Jacques Rousseau:

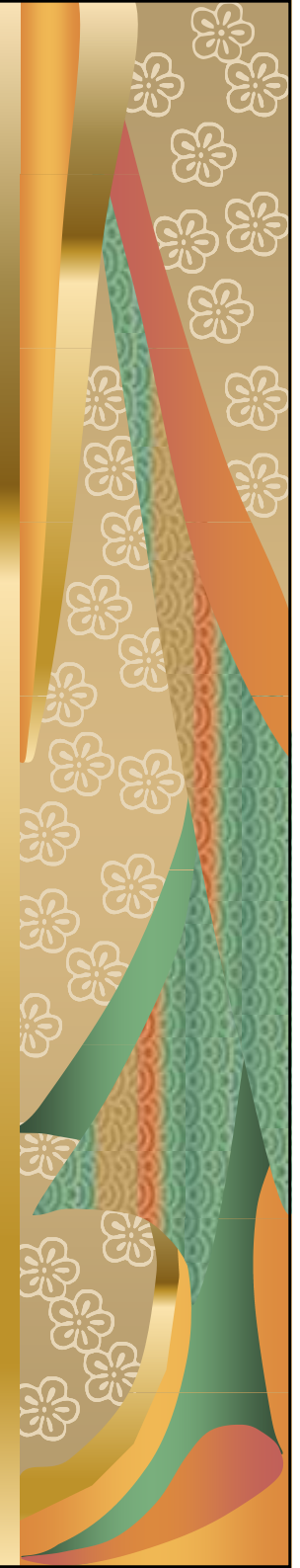
„Ženy přetrvávají ve věčném dětství, nejsou schopny vidět za hranice uzavřeného světa domácnosti a veřejného života se účastní pouze prostřednictvím muže“

„Výchova ženy je odlišná od výchovy muže, protože je určena tomu, aby měla děti, vytvářela rodinnou pohodu a starala se o manželovo štěstí; protože má být také krásná a zdravá, důležitá je u ní výchova tělesná a mravní; je svému muži podřízena, myslí jeho myšlenkami a mluví jeho slovy“

19. stol.

- Mary Wollstonecraft – **Obhajoba ženských práv**
- John Stuart Mill – **Poddanství žen**
- Richard a Emmeline Pankhurst
- **National Society for Women's Suffrage**
- Connecticut-právo sepsat závěť
- Curych-univerzita přijímá jako první ženy
- Anglie-právo rozhodovat o majetku vneseném do manželství
- Čechy-první dívčí střední škola v Rakousku-Uhersku

20. stol.

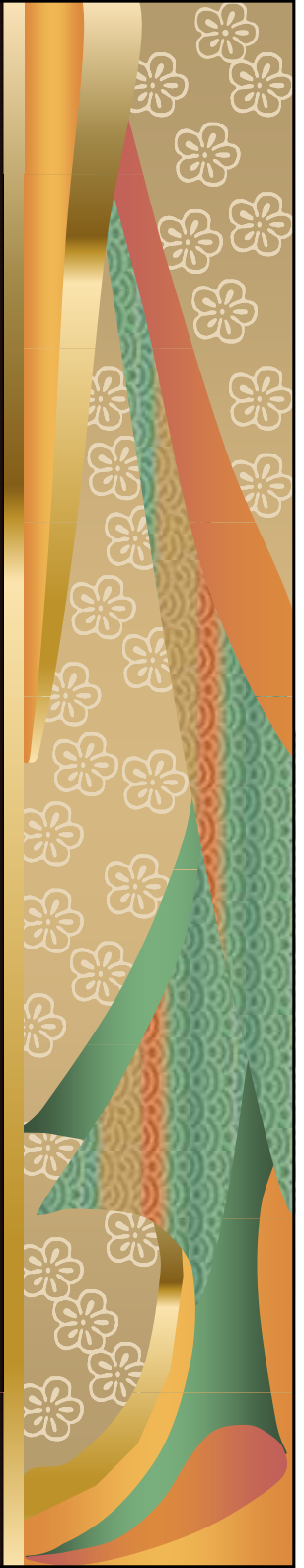
- volební právo pro ženy dosaženo ve většině evropských zemí a USA
(v Československu a USA roku 1920, ve Švýcarsku 1971)

diskriminace na trhu práce (?)

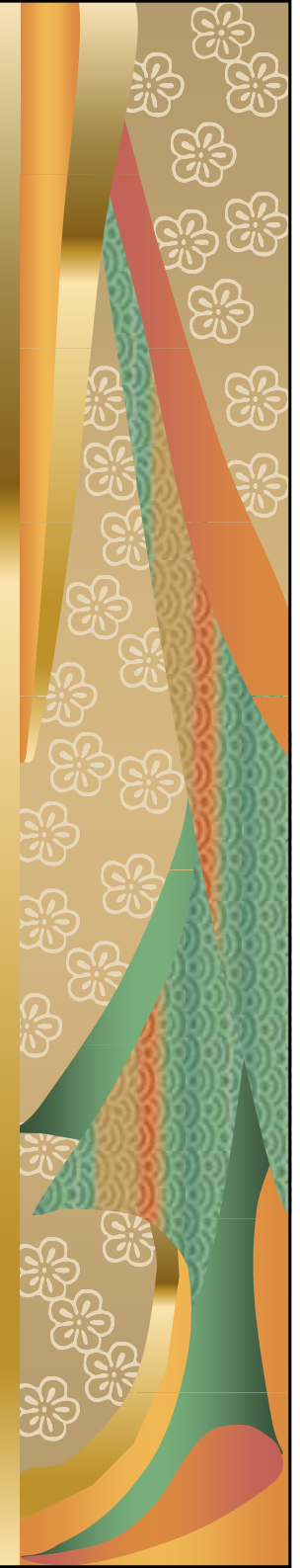
- výzkumy ekonomů dokládají, že pokud žena a muž pracují na shodné pozici, ve shodném typu podniku rozdíly jsou **zanedbatelné**
- jelikož se však muži a ženy koncentrují v rozdílných sektorech národního hospodářství, rozdíly jsou již **značné a v neprospěch žen**
- **GENDEROVÁ TEORIE:** k nerovnosti v odměňování dochází právě v důsledku určení odlišných společenských rolí ženy a muže, které významně ovlivňuje a předurčuje jejich chování také v ostatních společenských oblastech

násilí na ženách

Zdroje

- ENNENOVÁ, Edith (1994): *Ženy ve středověku*. Praha: Argo. 338 s. ISBN 80-7203-369-7
- *Feminismus: Stručná historie feminizmu* [online]. 2003, [cit. 2009-03-21]. Dostupné z: <<http://www.feminismus.cz/historie.shtml>>
- KARSTEN, Hartmut (2006): *Ženy-muži: Genderové role, jejich původ a vývoj*. Praha: Portál. 184 s. ISBN 80-7367-145-X
- KUČEROVÁ, Dita (2007): *Postavení žen v kontextu univerzality lidských práv*. Brno: Masarykova univerzita. Diplomová práce. 166 s.
- MALINA, Jaroslav et al (2008): *Antropologický slovník: aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk*. Brno: Cerm. 3684 s. ISBN 978-80-7204-560-0
- OAKLEYOVÁ, Ann (2000): *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál. 171 s. ISBN 80-7178-403-6
- PLHÁKOVÁ, Iva (2008): *The early struggle for women's rights in pre-industrial America (1800-1848)*. Brno: Masarykova univerzita. Bakalářská práce. 68 s. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/190057/pedf_b/>
- ŠIKLOVÁ, Jiřina: Gender studies a feminismus na univerzitách ve světě a v České republice in Open Society Fund Praha (1999): *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. 171 s.
- ŠIMÁČEK, Roman (2007): *Postavení ženy ve společnosti*. Brno: Masarykova univerzita. Diplomová práce. 89 s. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/th/55678/pedf_m/>
- VODÁKOVÁ, Alena et al (2003): *Rod ženský: Kdo jsme, odkud jsme přišly, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství (Slon). 356 s. ISBN 80-86429-18-0

Děkuji za pozornost

